

Als het moet, zullen we onze vrijheid met stokken verdedigen

Heleen Zorgdrager, hoogleraar aan de Protestantse Theologische Universiteit en opgegroeid in Franeker, was afgelopen weekend op het EuroMaidan-plein bij de demonstranten. Een verslag vanuit Kiev.

Reportage Heleen Zorgdrager

Het eerste wat je opvalt zijn de vele mannen in geïmproviseerd gevechtstenu. Stevig gebouwde kerels in zwarte jacks of camouflagepakken. Bivakmuts over het gezicht, helm op het hoofd. Ze lopen rond met een honkbalknuppel of ijzeren staaf alsof het de normaalste zaak van de wereld is.

Andere mannen lijken zo van het land of de fabriek te zijn geplukt en hebben gauw een veiligheidshelm opgezet en een stok gepakt. Maar er lopen ook genoeg burgers in gewone kleding rond. Er kringelen rookwolkjes boven het tentenkamp. Groepen mensen zitten dik ingepakt tegen de kou - het is min 12 graden - rondom houtvuur dat gestookt wordt in olietonnen. Meisjes met gebloemde hoofddoeken schenken soep en thee in plastic bekertjes en smeren broodjes. De taken zijn traditioneel verdeeld. Voor iedereen is genoeg te eten. Uit het hele land worden levensmiddelen, kleding en dekens naar Maidan gebracht.

Samenwerken

Het is een vreemde gewaarwording om zomaar vanuit het metrostation, vanuit een stad die schijnbaar ongestoord verder functioneert, deze wereld van de EuroMaidan te betreden. Je komt terecht in iets wat het midden houdt tussen een legerplaats, een folkloristisch kozakkenkamp en een festivalterrein. Oekraïners doen iets waarvan ze dachten dat ze het niet in huis hadden: samenwerken in onderling vertrouwen. De vastberadenheid is groot. Maar in alle gesprekken gaat het over de vraag: houdt de oppositie het in de hand, worden activisten niet ongeduldig? Kan een incident de vlam in de pan doen slaan?

Er zijn steeds meer demonstranten die niets liever willen dan de

wapens opnemen tegen de 'mafia-regering' van president Janoekovitsj. Zoals de Afghanistan-veteraan die beweert dat in de tenten veel vuurwapens liggen verborgen. Of zoals Sasha uit Charkiv, opgegroeid in kinderhuizen en de jeugdgevangenis, die nachtenlang op de barricades gevochten heeft en zegt: „Ik haat de *berkoet* (de oproerpolitie, HZ), het zijn beesten en ik maak ze kapot.”

Ook de rechtsradicalen ruiken hun kans. Maar veel groter is het getal van demonstranten die vreedzaam en met politieke druk hun doel willen bereiken. Intussen maakt niemand zich enige illusie over waartoe president Janoekovitsj in staat is. Zelfs mijn meest vriendelijke en bezonnen student Sviatoslav Motren vertrouwt me toe: „Ook ik heb in mijn rugzak een stok, en als het nodig is om de vrijheid van Oekraïne te verdedigen zal ik die gebruiken.” Leraar Andriy uit Ternopil twijfelt. „Je kunt geweld niet met geweld bestrijden. Als christen wil ik de vergeving leven maar ik vraag me af hoe ik dat nu moet doen. Het is een lange weg voor Oekraïne van slavernij naar vrijheid. Janoekovitsj lijkt op farao die zijn hart verhardt.”

Luidspreker

Studenten nemen me mee naar het Oktober Paleis, een imposant cultureel centrum dat door de demonstranten is bezet en omgedoopt tot Paleis van de Vrijheid. Hier verblijven de brigades die elkaar aflossen op de barricades. Op de gangen rijen matrassen waarop mannen liggen te slapen. De brigade van Charkiv wordt via een luidspreker opgeroepen aan te treden. Mannen pakken hun helm, stok, skibril en gasmasker, dringen naar de uitgang en stellen zich buiten op in rijen van twee. Vandaar marcheren ze naar de barricade die het zwaarst verdedigd wordt, een heel eind verderop aan de Hrushevskohostraat. Onderweg krijgen ze applaus en oude vrouwen

Een orthodoxe priester bidt bij de protesten. Het is in Kiev een waar oorlogsgebied geworden. Foto: EPA

Aanhoudend tromgeroffel. De sfeer is geladen, er wordt gescandeerd

roepen hen toe: „Jullie zijn onze helden!”

Vanaf een kleine heuvel kan ik het strijdterrein overzien. Hier vonden op 22 januari de zwaarste gevechten plaats. Door de rook van brandende autobanden zie ik de *berkoet* staan met glinsterende schilden. Aanhoudend tromgeroffel. De sfeer is geladen, er wordt gescandeerd. Stenen liggen klaar om vanaf de heuvel mee te gooien. Vrijwilligers dragen zandzakken aan die door jong en oud gevuld zijn met

losgebikte sneeuw van de straat. Ergens staat een kring mensen met kaarsjes, rondom priesters die het *Onze Vader* bidden.

Er wordt veel gebeden op de Maidan. Elke morgen op het grote podium als de priesters en bisschoppen van verschillende kerken voorgaan. De stoere kerels nemen dan hun helmen af en buigen devoot het hoofd. Ook zijn er twee gebedstenten. Voor Grieks-katholieke en orthodoxe gelovigen is er een kapeltent met iconen, een altaartje en een met flikkerende lichtjes versierd Mariabeeld. Protestanten hebben een gebedstent met thee, koekjes, plastic stoelen en dozen met evangelisatielectuur waaronder een Nieuw Testament met kaft in camouflagepatroon. Vrijwilligers delen die uit aan de strijders.

De kerken die bijna allemaal de volksopstand steunen, blijven oproepen tot een vreedzame dialoog. Een winst van de politieke crisis is dat de voorheen verdeelde kerkleiders elkaar gevonden hebben en

dat het respect over en weer groeit. Zelfs de op Rusland georiënteerde Orthodoxe Kerk van het Moskou-patriarchaat staat niet meer onverkort achter Janoekovitsj. Alexei Sigov, een jonge filosoof en zelf aangesloten bij deze kerk, vertelt dat er veel priesters van het Moskou-patriarchaat zijn die de Maidan steunen en dat openlijk tonen door op het plein te lopen. Hij zegt: „Dit is als de Oranje Revolutie van 2004 maar nu gaan we het beter doen. Toen keken we allemaal uit naar een leider, een messias die het voor ons moest opknappen. Nu weten we dat iedere burger verantwoordelijkheid moet nemen om een nieuwe samenleving op te bouwen. EuroMaidan is een schitterend experiment.”

Prof. dr Heleen Zorgdrager is hoogleraar systematische theologie en genderstudies aan de Protestantse Theologische Universiteit en sinds 2005 gastdocent aan de Oekraïense Katholieke Universiteit in Lviv

IKV Pax Christi nu PAX

Nieuwe naam voor Nederlandse vredesbeweging

Amsterdam | Vredesbeweging IKV Pax Christi gaat verder onder de naam PAX. Dat is gistermiddag in Amsterdam bekendgemaakt. Met de nieuwe naam komt - althans in naam - een einde aan twee begrippen uit de geschiedenis van de (kerkelijke) vredesbeweging. In 1948 werd de rooms-katholieke organisatie Pax Christi opgericht. In 1966 volgde het protestantse Interkerkelijk Vredesberaad (IKV). De organisaties fuseerden in 2007 tot IKV Pax Christi.

Vredesbeweging PAX steunt lokale vredesinitiatieven in veertien landen. Ook doet men onderzoek

naar misstanden in steenkolenmijnen en bij oliewinning in conflictgebieden. De vredesbeweging pleit voor afschaffing van kernwapens en voert campagne voor een verbod op zogenaamde *killer robots*.

De nieuwe naam - PAX is het Latijnse woord voor vrede - sluit aan bij waar de beweging voor wil staan. „Vrede is mogelijk, en PAX verbindt de vele mensen die daar in geloven en zich daarvoor willen inzetten. Wereldwijd maar ook dichtbij huis”, zegt Jan Gruiters, algemeen directeur van PAX.

PAX is verbonden met zes kerkgenootschappen in ons land: de Rooms-Katholieke Kerk, de Protestantse Kerk in Nederland, de Remonstrantse Broederschap, de Algemene Doopsgezinde Sociëteit, de Oud-ka-

tholieke Kerk en de Evangelische Broedergemeente.

De samenwerking is onder meer zichtbaar tijdens de jaarlijkse Vredesweek. Dan organiseren meer dan duizend parochies en kerkgemeenten, maar ook buurthuizen, jongerenorganisaties en andere samenwerkingsverbanden honderden vredesactiviteiten. Bijvoorbeeld filmavonden, vieringen, debatten en wandelingen. De moederorganisaties IKV en Pax Christi waaruit PAX is voortgekomen, blijven bestaan. Zanger Tim Akkerman, die dit jaar Ambassadeur van Vrede is voor PAX, maakte gisteren bekend dat hij speciaal voor de vredesbeweging werkt aan een lied over vrede: *Brave of our hearts*. Dit lied komt op zijn nieuwe album *The Journey*.

Discussiegroepen

Engelse kerk start gesprek over rapport homorelaties

Londen | De Anglicaanse Kerk besluit volgende maand over de kerkelijke omgang met homorelaties. Ook vormt de kerk gespreksgroepen rond het thema seksualiteit. Dat heeft het college van bisschoppen besloten, in reactie op een rapport dat in november verscheen over dit onderwerp.

De bisschoppen hebben de aartsbisschoppen Welby en Sentamu verzocht een stuurgroep te vormen om deze gesprekken vorm te geven. De komende maanden moeten de twee kerkleiders een plan van aanpak maken voor deze groep en ook zorgen voor het nodige gespreksmateriaal. In mei besluiten de bisschoppen dan over het vervolg. In de gespreksgroepen moeten de uitleg van de Schrift

en de toepassing hiervan aan de orde moeten komen. „Deze gesprekken moeten de discussie over seksualiteit zetten in de bredere context van het menselijk welbevinden.”

De bisschoppen onderstrepen dat de kerk op dit moment geen nieuwe lijn gaat hanteren voor de inzegening van homorelaties. Ook blijft de kerkelijke leer over het huwelijk onveranderd. De bisschoppen zullen in februari besluiten hoe ze omgaan met het homohuwelijk, dat in Engeland in maart wettelijk geregeld wordt. De Anglicaanse Kerk telt ruim 25 miljoen kerken en is de staatskerk van Engeland.

www.churchofengland.org